

ERDELYI ÉLET

JA mandarin leánya! Anna May Wong
Az aradútrósi mozgószínházak legközelebbi műsorából

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FEBR. 11.
1932
ÁRA 20 LEI
5. sz.
XXI-ik ÉVF.

Politika. Társadalom. Közgazdaság. Művészet. Technika
Utazás, üdülés. Divat. Foto. Sport. Kozmetika
Mosolyország stb. stb.

Képes színház- és filmélet

A CORSO-mozi heti műsora:

G l o r i a

Brigitte Helm és Gustáv Fröhlich a főszerepekben. Rendkívül hatásos cselekményű repülő dráma.

Kipróbálom az uramat

(Meine Cousine aus Warschau)

Louis Verneuil remek? énekes vigjátéka. Egy házassági háromszög bonyodalmas története. Liane Haid, Fritz Schultz, Szőke Szakáll, Huszár Pufi, Tara Birell a főszerepekben.

Merénylet az Orient-express ellen

Charlotte Suse játsza a főszerepét ennek a mindvégig izgalmas, kriminális tárgyú filmnek.

Monte-Carlo bombázása

Énekes vigjáték. Látványos kiállítás. Werner R. Heymann zenéje. főszerepekben Hans Albers, Anna Steen, Ida Wüst. A játékkaszinó mindenkit lenyűgöző varázsa, az arany mámore és tündérszép panoráma teszik változatossá a filmet.

Monte-Carlo bombázása
Corso-mozgó legközelebbi műsorából

Ifjuság és bolsevizmus

(Az Erdélyi Élet egy előfizetőjétől)

Aki figyelemmel kísérte a bolsevista összeesküvések bünpereit, megállapíthatta, hogy ezek a bünpereknél vádlottjai a legújabb nemzedékhez tartoznak, a bolsevista összeesküvések legtevékenyebb szervezői pedig majdnem mindig egészen fiatal emberek.

Ha igaz az a tétel, hogy a forradalmiság alapjai nem tanításokban és bölcsészeti rendszerekben keresendők, hanem bizonyos lelkiállapotokban, akkor igazat kell adnunk Taine-nek, aki a francia forradalom eredendő okait kutatva, már felhívja a figyelmet arra, hogy a fiatal emberek legnagyobb része, különösen azok, akik a pályaválasztás nehézségeivel találják magukat szemközt, többé-kevésbé jakobinusok. Nemcsak az esetleges gazdasági nehézségek miatt keletkező elkeseredés teszi őket azzá, nemcsak a szellemi anarchiát terjesztő propaganda, hanem magának a fiatal léleknek egyensúlyozatlansága, szertelensége, a féktelen önbizalom s szabadságérzetük ösztönszerű ellenszeme a társadalmi fékek iránt.

A bolsevizmus tehát nagyon jól számít, amikor propagandájával az ifjúságot fogja be szekerébe, hiszen semmiféle társadalmi rendszer, semmiféle irányzat és törekvés nem számíthat sikerre, ha nem nyeri meg magának az ifjúságot. Maga a fasiszmus adja erre a legmodernebb példát, amikor egyik legfőbb gondját az ifjúság fasiszta nevelésére és szervezésére fordítja. Ha nem tenné ezt, eleve lemondana politikai rendszerének tartosságáról. Nagyon is jellemző, hogy a fasiszta himnusz az ifjúsághoz

Rögtön szépít a világhírű
»Margit«-crem
GEA-KRAYER TIMIȘOARA

szól: Giovinezza, giovinezza, primavera de bellezza . . . ifjuság, ifjuság, szépség tavasza . . .

Míg azonban a fasizmus a nemzeti ideál és a hazáért való áldozatkészség szellemében végzi az ifjuság megnyerésének gigászi művét, a bolsevizmus egyetlen gondolat szolgálatába fogja be a szárnyaló ifju lelkeket: a rombolásba. Nem lehet kétséges, hogy a bolsevizmus feladata sokkal könnyebb, mert könnyű elhitetni az ifjusággal azt, hogy szabad érvényesülésének egyetlen feltétele a rombolás, lerombolása az „előítéleteknek”, mindazoknak az intézményeknek, amelyek erős várai az ifjuság utjait elzáró „megérkezetteknek”, könnyű elhitetni az ifjusággal, hogy szabad és büszke jövőjét a számára semmi örömöt nem jelentő egész mult eltiprása alapozza meg. Miként és mikor, ezt már nem vizsgálja az ifjuság, mert a hit, hogy rombolásukkal Marx szerint „uj világot építenek fel” a fiatalság lelkében rejtőző misztikumot oly lelkesedés tüzével lobbantja fel, amelynek lángja feléget minden meggondolást.

Míg az oroszországi bolsevizmus lázas igyekezettel iparkodik összetörni az orosz családot, hogy a gyermeket már zsenge korától kezdve kaparintsa meg magának, ügynökeinek a polgári uralom számára a következő utasításokat adja: „Az ifjusági és gyermeksejteknek harcolniok kell a hazafias dalok, a katonai jellegű tornaórák, a polgári osztályok elfogadta erkölcs-tan és történelem ellen . . . Meg kell szervezni az ellenállást minden alakban az iskola polgári szelleme ellen s keresni kell az összeütközést a tanügyi alkalmazottakkal”.

Minden ország erkölcsi alapjaival el, vagy elpusztul, ha ezek az erkölcsi alapok meglazulnak. Mily jövő vár egy országra, amelynek ifjuságában az erkölcsi erők nem fejlődnek, hanem csirájukban hálnak meg?! Nagy kérdés ez, amelyben benne van nemcsak nemzetünknek, hanem az egész keresztény világnak jövője is.

Terünk nem engedi, hogy megismertessük azt a céltudatos munkát, amelyet az orosz bolsevizmus végez egyrészt az orosz ifjuság szellemi megfertőzésével és leigázásával, másrészt az egész világ ifjuságának meghódítására és megrontására irányuló propagandájával és rendszeres toborzójával. Akik azonban ezt ismerik, tanuságot tehetnek arról, hogy az egyesült szovjetek legveszedelmesebb fenyegetése kétségtelenül az ifjuság megtámadása révén sulyosodik a polgári társadalomra. Szomorú azonban, hogy a szovjetekkel szemben kezd kiterjedni Európában az a bizonyos hegeli történelmi fatalizmus, amely szerint minden, ami lény,

Megnyilt a

„Revü” uriszabóság

ARAD, Deák Ferenc-u. 15. kapu alatt.

A megszűnt **Sámson Jakab-cég** szabászának, **Csont Sándor** vezetésével készülnek a legújabb szabásu ruhák. Pontos és szolid kiszolgálás! Elsőrangú munka! Olcsó ár!

észszerű és szükségképen jött létre. Siralmas bizonyága ennek a publicisztikában nemrég elötűnt sajtómozgalom az orosz ötéves terv körül. Jól jegyezte meg maró gunnyal egy bolsevista hajlamu cikkirő, hogy a „reszkető apeteozis” nyilvánult meg ebben a mozgalomban. Valóban nagy igazságot mond Gustave Lehon „Psychologie du Socialisme” címü korszakos nagy müvében, amikor kifejtji, hogy a marxizmus eszmének lassu behatolása a kormányzó osztályok gondolkodásába nagy elösegítője a szocializmus (és hozzátehetjük: a bolsevizmus) terjedésének. Nagyon sok olyan jóhiszemü, egyenes gondolkozásu, tanult (de tegyük hozzá: kevésbé jártas) ember van a polgári osztályokban, akik Marx mozgalmát ellenállhatatlan és kikerülhetetlen szükségességnek tekintik, sőt elháríthatlan következményeként annak, hogy a földön nincs teljes boldogtalanság és sok az igazságtalanság. Ezek az öszinte lelkek nem ismerik a történelmet és nem veszik észre, hogy ügyes propagandával terjesztett szellemi járvány áldozatai. A marxizmus szavalhat, amit akar a társadalmi igazságosság maradéktalan érvényesüléséről, bizonyosan a bolsevizmus katakizmájába vinné az emberiséget, ha szembe nem találná magát azokkal, akik nem Hegeltől tanulták a történelem filozófiáját.

A történelem arra tanít, hogy erős és tudatos akarat ad irányt az eseményeknek s ezt a tanítást nem dönti meg a XVI. Lajosoknak, II. Miklósoknak, IV. Károlyoknak és XIII. Alfonzoknak példája, akik engedték magukat kormányozni az eseményektől, ahelyett, hogy ök kormányozták volna azokat. Ne higgye senki, hogy ez az elv valamely szélső jobboldalról jövő elképzelés. Ugyanennek a történelmi igazságnak felismerésén alapszik minden felforgatás, minden rombolás és minden forradalom. Ugyanezt az elvet vallotta minden államalapító és ugyanezt az elvet vallják nem is titokban maguk a bolsevista diktátorok is. maga Lenin a bolsevizmus első alapelvüül jelölte meg a hivatásos forradalmiság követelményeit, ami annyit jelent, hogy oly emberekre van szükség, akik értenek a forradalom felszításához és diadalrajuttatásához. Marx nem egy nyilatkozatában jelentett ki hasonló elveket, nem törődve azzal, mily ellenkezésbe jut egész tudományos rendszerével. Pierre Dominique, a francia radikalizmus egyik újabb csillaga nyíltan megmondja: „A forra-

---

— **Kollin Jenő fogászati rendelését** megkezdte. Strada Ilarie Chendi 10. alatt. (Weitzer János- és Kölcsey-uca sarok.)

Kelengye vásznakat
a fehér hetek alatt
STRASSER
divatáruházában vásárolhat
LEGOLCSÓBBAN!

dalom, mint minden nagy emberi dolog, a kiválasztottak műve, a vezéreké, néhány emberé, sőt nem egyszer csak egyetlenegyé".

Nincs tehát semmi szükség arra, hogy reszkető apoteozissal nézzük az Antikrisztus sikereit. Ezek a sikerek látszólagosak, mert a történelem tanúsága szerint össze kell omolniok erkölcsi alapjainak roskatagsága miatt. Nem kell tagadnunk, hogy a gonoszság is reális erő, de annak tudatában, hogy az emberiség szent küzdelmeiben kikovácsolódott örök érvényű erkölcsi tanításokkal megacélosodott egyetlen akarat is elegendő fegyver ezzel az erővel szemben, nem szabad feladnunk az emberiség örök eszményeit. Nem szabad feladnunk annak hirdetését és beültetését ifju szivekbe, hogy az ember azért él, hogy szolgálja ezeket az örök eszményeket.

M. A. dr.

A műkedvelő természetrajza

Dilettánsok irodalomban, zenében, tudományban művészetben — Ki nem dilettáns? — Van aki tudja, van aki nem tudja, hogy dilettáns — A művelt számára a kellő helyen a legveszedelmesebb közéleti tényező — A kultura termelői és fogyasztói

(Beküldött kézirat)

— Ki tudja meghatározni a műkedvelő fogalmát? — ez a kérdés merült fel a *„Aminapírók és művészek Társaságában*, akik különben tömör és világos diagnózisok sportjával szokták edzeni elméjüket. A verseny eredménytelen maradt, noha a társaság mindegyik tagja tudott egy-egy jellemző vonással szolgálni, anélkül azonban, hogy az összehordott megfigyelés alapján kodifikálni lehetett volna a leegyszerűsített igazságot. Ellenmondás nélkül fogadtuk el egymás megállapításait, mint a lényeg egy-egy mozaik-részecskéjét, sőt egyhangú megegyezéssel állítottuk össze a listáját azoknak, akik joggal alapíthatnák meg a műkedvelők klubját. Meglennének tehát e különös testületnek a tagjai, feltételei és alapszabályai, — csupán a legfontosabb hiányzik, a pontos definíciója annak, hogy ki is mi is a műkedvelő?

Tagadólagos tehát az eredmény, ami nem is csoda, mert a műkedvelő tagadólagos tulajdonságokból áll. Minden félreértés kikerülése céljából mindenekelőtt tiltakozni kell a hamis beállítás ellen, mintha a dilettantizmus — a szó Goethetől származik — valami alsóbb foka lenne a művészetnek, hiszen ez utób-

Autóhengerek furását

amerikai gépekkel hengerenként 200 lejért vállalja **A. KÁLMÁT**, Autó- és Motorabteilung Arad.

binak annyi a köze a másikhhoz, mint a kertirózsának a müvirághoz.

Mükedvelőség és művészet egymástól teljesen elütő két fogalom, külön klasszis, külön világ, külön érték, ami egymással számtani közösségbe sem vonható.

A mükedvelőség nem afféle előszobája a művészet épületének, ahonnét be lehet jutni a szentélybe, inkább andalgó sétánya azoknak, akik az eszmény távoli hangjaira figyelve, amugy magukban dudorásznak.

Arra a kérdésre, hogy mi a dilettáns, nem igen tudunk válaszolni, sokkal könnyebben azonban a másik kérdésre, hogy mi *nem* ez a különös emberfajta?

Nos, dilettánsokkal találkozunk a szellemi munka minden területén: irodalomban, zenében festészetben, szobrászatban, a tudomány különböző ágazataiban, sőt még a politikában is. Ovatosnak kell lennünk és nagy hibát követnénk el, ha kon-tárt vagy kuruzslót eleve a mükedvelők glédájába soroznánk be. Aki montruozitást, avagy badarságot követ el, távol áll a mükedvelőségtől, méltatlan a bírálatra, egészen más fórum elé tartozik.

Mi hiányzik tehát a mükedvelőből?

Elsősorban az eredetiség, ami minden igazi alkotásnak az alapja.

Igaz ugyan, hogy a művészet hivatottjainak világában is különböző foka van az eredetiségnek, kezdve az uttórón át a beteljesítő lángelmén, egészen az irtott uton haladó epigonig. Mindazonáltal van valami imponderabile, valami megfoghatatlan, vagy legalább is szóval meg nem állapítható különbség egy ötödrangú festő banális alkotása és egy geniális dilettáns munkája között. És ámbátor ennek a dilettánsnak a munkája esetleg nagyobb kulturából származik, mint a céhbeli piktör szokványos portékája, mégis előkelőbb klassziszból való az alsóbbrendü érték . . .

Homunculus müember vattából, avagy szivacsból, akiből csak annyit lehet kinyomni, amennyit megelőzőleg magába szivott: ez a mükedvelő, az egyéniség nélkül való egyén.

Van arca, de nincsen arcéle: beszél de nincsen orgánuma: van szeme, de nem lát, csak olvasni tud; sokat tanult, talán sokat is tud esetleg, de semmire se jött rá önmagától.

Hanem azért: még csak nem is utánzó! Mert ha tartalmilag és formailag másolni tudna mintát, vajamelyik szellemi te-

---

— **Az Egyesült Szikvizgyárak R. T.** igazgatósága közli, hogy a mai nappal a szikviz árát kis üvegenként 2.50 lej, nagy üvegenként 5 lejre szállította le.

rületnek hivatott képviselőjét, már más oszlályba tartoznék : már nem lenne műkedvelő, hanem utánzó. Képletesen szólván, járatos a műtermekben, elleste, hogy a festőnek van ecsetje és festéke, a szobrásznak van anyaga és váza, a zeneszerzőnek kottája és hangszerre, az írónak papírosa és valami tónusa stb., — ámde sejtelve nélkül a belső művészetnek, amely ezeket a kifejezési módozatokat betölti. Egyszóval: a műkedvelőnek vannak észletei, még tapasztalatai is, de nincsen ítélőképessége, sem a maga, sem a más munkáját illetőleg.

A technika nyers kézimesterségében nem egyszer meglepő készséget mutat a di ettáns, mivelhogy Geöthe szerint is — („Wie er sich raeuspert, wie er spuckt. Das hat er ihm glücklich abgeguckt“) — sokkal könnyebb másolni a taglejtést, semmint a gondolatot, avagy az érzelmet, ahonnét az keletkezett. Az emberformálás és a megkomponálás tehetetlen kísérletezői még rutinra is tudnak szert tenni, amikor átermékenységükben skrupulust nem ismernek, de befutnak egy életpályát anélkül, hogy egy jellemző fordulattal, avagy távlatokat nyitó jelzővel megajándékozták volna a világot. Egyáltalán:

kérdőjel nélkül állnak csinálmányaik előtt nem ismervén az igazi művész munkájának verejtékét és a beteljesülés lelkiismeretfurdalásait, legkevésbbé az aggódó kétséget, miképen sejezhet-e volna ki magát még rövidebben, még találóbban, még szebben az alkotó.

A művész viaskodik önmagával és az anyaggal. A műkedvelő békés egyetértésben él az egész világgal.

A dilettáns társadalmat sokféleképen lehetne osztályozni, pl. a működés területe, avagy a tehetség foka szerint és még számtalan egyéb szempontból is. E pillanatban amikor úgyszólván madártávlatból tekintjük át e különös országot, csupán két részre fogjuk osztani az anyagot: dilettánsokra, akik tudják, hogy azok, — és olyanokra, akik komoly önérzettel az igaziak közé sorolják magukat.

Figyelem !!

Paplan és matracz készítő üzememet okt. 1-től újból megnyitottam. Deák F.-ucca 12.

VÖRÖS JÓZSEF
paplanos.

Hölgyek figyelmébe!

Fűzők, gyógykötők, gummi-fűzők és melltartók minden elfogadható árban beszerezhetők

Splendid fűző üzletében.
Miklós Józsefné Fötéri Minorita-p.

Kombine=Hálóing=
modern kivitel, **RUTTKAY & BOTYE** CÉG
— olcsó ár, **ARAD**

A műkedvelő, aki szerény önismeréssel oda áll, ahová való, nagyon kedves emberfajta, szinte lefegyverez őszinteségével s megfelelő bókra csábítja az udvarias megfigyelőt. *Az öntelt dilettáns azonban, aki nemcsak a mások, de a maga értékét sem ismeri meg, részben nevetséges, részben veszedelmes emberpéldány.* Az előbbi fajtától rococo-mosollyal bucsuzunk el, míg a másik réteg gunyos tiltakozásunk és dühös felháborodásunk viharát kelti fel. Bizonyos ismeretekkel megrakodva, de szakbeli okosság és ítélőképesség nélkül idegen területekre ront be az öntudatlan dilettáns, az ignorancia vakmerő elfogulatlanságával élven ki önmagát.

A legbárdolatlanabb tudatlanság szarvasmarhája nem végezhet akkora pusztítást a kultúra kertjében, mint a művelt szamar.

A sovinizmus tulzása nélkül bátran állíthatjuk, hogy nincs faj a világon, amely hasonló bőségben öntené magából a tehetségeket, mint a magyar. Ha az arányok tekintetbe vételével szembeállítanók magunkat a civilizáció nagy napeivel, nem egy esetben kitűnnék, hogy — relative —

művészetben és irodalomban többet termelünk, mint emebben vagy amebben a tekintetben a német, az angol, francia vagy az olasz.

Irodalmunk rövid száz év alatt klasszikusokkal ajándékozta meg az emberiséget, az újabb fejlődés, bár kisebb arányu, de nagyszámu költőt és író-t szolgáltatót meg, festészetünk és szobrászatunk kordinált testvére a nyugati művészetnek. Valóban mondhatni, hogy a magyar szellem flórája tropikus égöv alatt virágzik.

Csakhogy minden egészséges kultúra két emberrétegből áll: termelőkből és — fogyasztókból

A kultúra testének épségéhez tartozik, hogy a költő a daloló ajk, közönség a befogadó fül, festő és szobrász az alkotó kéz, a közönség a befogadó szem. Író, költő, festő, szobrász, meg a többi munkása a magyar szellemnek: ők termelői a kulturának, de hol vannak a fogyasztók?

Az Aradmegyei Takarékpénztár Igazgatósága, Felügyelő-bizottsága és tisztviselői kara mély megindulással s a legőszintébb fájdalommal jelenti, hogy az intézetnek több mint négy évtizeden át volt igazgatósági tagja

Wadowsky Gusztáv ur

f. hó 5-én jobblétre szenderült.

A Megboldogult mindenkor odaadó buzgalommal s rajongó szeretettel csüngött intézetünkön, miértis felejtethetlen emlékét hálas kegyelettel fogjuk megőrizni.

Arad, 1932. február hó

Termelőink bőven vannak, de van-e hasonló arányban közönség, amely kulturát fogyaszt? Megjegyzem, nem is gondolok arra a közönségre, amely anyagi áldozatok árán vásárol könyvet, festményt, avagy szobrot, — azokra gondolok, akiknek lelki szükségletük a kultúra-termék élvezete, olyan lelki szükségletük, mint testüknek a mindennapi kenyér. Elvégre, legrosszabb esetben enyém, tiéd, övé, — mindenkié a Kulturpalotai képtár, műtárlat, a nyilvános könyvtár!

Ezen a ponton azután elszomorodhatik a lelkünk, látván, hogy milyen egyoldalú a magyar kultúra fejlődése. Ha tekintetbe vesszük produkcióink széles határait, törpének hat a közönség befogadóképessége, illetőleg kulturális szükségérzete. Ha már valaki szereti az irodalmat, maga is ír. Ha megmozdul valakinek lelkében az érdeklődés a szín, vonalak és formák szépsége iránt, maga is szénhez, festékhez, vagy agyaghoz nyúl. Ez az oka annak, hogy olyan sok a műkedvelő és olyan kevés az alázatos élvezője az igazi művészetnek. Ha figyelemmel kíséred a könyvpiacot, kiállításainkat, sőt — engedelmet — amiről egészen megfélemedeztem: drámai és énekes színpadunkat is, megdöbbenve fogod konstataálni, hogy milyen kuszált határozatok keletkeztek a művészet és a műkedvelőség két idegen birodalma között. Valami kiméretlen vizözöne a túlprodukciónak feldöntötte a határcölöpöket, elmosta a két — egymástól idegen — zászló színeit, illuzóriássá tette az illetékesség körét.

És így született meg az élet harcában üzleti ravaszságok segédelmével a magyar különlegesség.

Vannak szerzőink, akik nem tudnak írni, festőink, akik nem tudnak rajzolni, színészeink, akik nem tudnak beszélni, énekeeseink, akik nem tudnak énekelni.

Ezek azok a műkedvelők, akik diadalt bitorolnak a művészet országában, megannyi szerencsés előőrse a műkedvelő tábornak, amely javarészt teszi ki a közönségnak. Mindez lehetetlen lenne, ha kulturánknak ugyanakkora arányban lennének komoly fogyasztói, mint komoly termelői. Mert

Csak az árak olcsók — minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

DIVATÁRUHÁZA

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-uca) No. 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátkutnik, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye!

*a kritika, az igazi kritika, a hatékony kritika
nem a hivatásos bírálók tollából származik, ha-
nem a hozzáértő tömegek érdektelen ítéletéből.*

Irni és művészt alkotni sokan tudnak, magyarok. Most csak még több magyarnak, ezerszer és ezerszer, több magyarnak még kellene tanulnia, hogyan kell olvasni és meglátni. Más szóval gondoskodni kellene arról, hogy mentől több fogyasztója legyen a kulturának. Ha szereted az írást, ne irj, de olvass, — ha szereted a képet, ne fess, de állj festmény elé, — ha szereted a zenét, ne komponálj, de nyisd meg füledet! Ne légy műkedvelő, légy alázatos, boldog szolgája a művészetnek!

EBÉDEN

egy bukaresti nyerskosztétteremben
(Második nyerskosztközlemény)

Ezek a „Nyerskoszt“-nak nevezett furcsa éttermek, ahol főfogás a citromlébe pácolt nyersgomba, — nem is szólva az előkelő csemegeüzletekről, amik csaknem kivétel nélkül kínálnak már nyerskosztot.

Ma mégis csak rászántam magam és beültem egy ilyen nyers kocsmába, bár egyszer már megjártam itt, egy vegetáriánus ebédvel. Előbb spenótkotletet kaptunk, ami úgy festett, mint a borjuszélet, szabályszerű rizs- és krumpli körítéssel, aztán hagymás rostélyosnak maszkírozott kelkáposztát s vagdalthúst, répából és babból, ami nem is volt olyan rossz, csak nem ért a fejembe, hogyha a húsféle csakugyan olyan utálatos, miért kell az egyedül üdvözítő zöldségeket is az ő képükben és formájukban elkészíteni?

Utolsó fogásnak behoztak egy nagy tálat, csupa-csupa rántottcsirkecombbal, még a zsirbansült petrezselyem sem hiányzott róla! Mondanom sem kell: a csirkecombhegy merő illúzió volt s a ropogásra pirult valami nem más, mint kirántott banán.

Igy csálnak lépve ezek a vegetáriánusok, de hát ezuttal nem róluk van szó, hanem a nyerskoszttevőkről, ami lényeges különbség, mert míg a vegetáriánusok főtt-sült zöldségfélén élnek, a nyerskoszthivei csak a nyers növényi táplálkozásra esküsznek.

A vegetáriánusok és nyerskoszttevők közt ugyanaz a viszony, mint a szocialisták és kommunisták közt. Mindketten lenézik és megvetik a husevők társadalmát — ádázabban csak egymásra acsarkodnak. A két szekta kifelé szemben áll egymással, a példák mégis azt mutatják, hogy a meggyőződéses vegetá-

Szönyeg, függöny, stor, sezlonátvető, butnrszövet, brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és tussor, paplan, kelengyevászon, selyem, szövet és bélésáru **legolcsóbban „MERCANTIL“** szönyeg- és divatáruházban **ARAD,** a Dácia kávéházzal szemben.

riánusból előbb-utóbb meggyőződéses nyerskosztistát csinál a propaganda.

Szintér: se nem terem, se nem helyiség, hanem igazán csak két nagyobb helység, egy nagy banképület emeletén, amely tény magában véve jellemző a bukaresti pénzvviszonyokra. A tisztviselők fele ide jár s ha már beebédelt, úgy tobzódott, mintha a Bulvárdban végigette volna az étlapot.

A két szobában minden asztal foglalt s mindenütt mohó, gyors evés folyik. Fehér abroszok, fekete ruhás pincérlányok: minden éppen olyan itt, mint bármely kis vendéglőben, sőt a közönségen sincs semmi rendellenes... s ez az, ami legjobban meglep és zavarba hoz. Nagyhaju profeszorfélék, furcsakalapos vénkisasszonyok, szakállas szobatudosók, teóriákba kergült diákok helyett rendes tisztviselők, kispolgárok üldögélnek itt, pontosan úgy hatva, mint azok a vérengzők, akik — Shaw szerint — „állati hullatemetőt rendeznek be a gyomrukban“.

Igyekszem fesztelenül viselkedni s ebben alapos könnyebbségemre szolgál az asztalon ismerősen integető kiflis-császárzsemlyés kosár.

— Parancsol? ... áll meg mellettem a szőke pincérnő, aki olyan molett és pirospozsgás, mintha csak reklámul használnák.

— Egy sertéskarajt! — szeretném rávágni hangosan, kíváncsian a botrányra, amely menten kitorne. De persze, csak elméletben vagyok ilyen hős s látszólagos otthoniasságom alatt heves lámpalázzal tanulmányozom az étlapot.

Leves — mint tipikus főtt dolog — természetesen nincs, de rendelhetsz helyette joghurtot, tejet, három-négyféle gyümölcszsaftot, bár az írás külön hangsulyozza: Italkényszer nincs! Ez fölötte előkelően hangzik, éppen úgy, mint mikor a lokálok figyelmeztetnek: Nincs pezsgőkényszer! Mindenesetre megnyugtató, hogy se savót, se almazsaftot, se szőlőlevet, de még citrom- vagy málnaszörpöt se kell innom, sőt még vizet se, mert evvel is csak külön óhajra szolgálnak...

Vagdalt alma kókuszdióval,

Passzirozott retek mézzel,

Citromos vöröskáposzta ... olvasom egyre aggódóbban s jobbra-balra pislogok valami mentőötletért.

Mellettem, egy ádamcsutkás férfi előtt gömbölyű tálka, pörkölt nagyságúra vagdalt nyers vöröshagymával, paradicsommal, sárgadinnyével; minden darabot megnéz és megforgat előbb a

---

Butorát szerezz be **BARICZ-nál**

Saját készítésű elsőrendű garantált áruk. Üzlet:
PIAȚA AVRAM IANCU 15. Géperőre berendezett
üzem: STR. GH. JONESCU 14. A R A D.

villáján, mint egy botanikus, aztán mohón bekapja. Én már ettem Törökországban sárgadinnye-lecsót — paradicsommal, paprikával, olajjal dinsztelt sárgadinnye-pörköltet, — de nem, ebből mégse kérek.

Jobb szomszédom nyers ugorkát habzsol, látható élvezettel, az ugorka csikokra van vágva, akár a spárga, nyers tejjel felvégyöntve s jócskán megcukrozva, — csak nem innen ered a Svédországban oly közkedvelt édes ugorka-saláta?

Legérdekesebb az az összegöngyöltetett három zöld lapulevél — el se hervadva, szinte még harmatosan — vagdalt szilvával megtöltve, — az a csinos, gépirólányforma egészen úgy eszi, mint a lekváros palacsintát . . .

— Hozzon . . . hozzon . . . egy vegyes főzeléket . . . nyögöm ki végre — bár fogalmam sincs, mi legyen ez? — s önkéntelenül felnézek a pincérnőre: nem tart-e bolondnak?

De nem, ez így van itt rendjén, csak várni kell pár percet, mintha legalább egy fatányérosról lenne szó.

Egyelőre tehát még nincs baj: sóskiflit eszem s nézdegélek, csak ez a nyomasztó csend és szótlanság feszélyező. Furcsa hogy mindenki, férfi és nő, egyedül üldögél, könyvbé, vagy újságba temetkezve, az evés itt csakugyan nem élvezet, hanem fizikai funkció, amiben a terített asztal terített örömei: diskurálás, feketézés, de még cigarettázás is főbenjáró bűnnek számít, viszont szopogathatsz mannat, ha már annyira élvhajhászó vagy.

Nincs mentség: itt a vegyesfőzelék.

Közönyös arccal nyulok még egy zsemlye s a villa után, de előbbi torkomon akad, utóbbi a levegőben Jókora tal köröskörül, rekeszekkel, amilyenbe itt a köritett marhahúst adják, de fent, ahol máskor a finom, félkövér csonthus párolog, most valami zavaros lé lötyög s a nyolc kis rekeszben nyolcféle pépszerű holmi: vegyes felvágott — nyers zöldségből!

Kutató természetű vagyok s így egy-egy villaszurással sorba agnoszkálom valamennyit: reszelt nyers cékla, reszelt cukrozott sárgarépa tormával keverve, zeller, retek, kalarábé, vöröshagyma, paradicsom s valami ismeretlen levélmetélt, egyébként minden reszelve és snidlinggel behintve, a paradicsom karikában, három csepp majonézzel végigpötyögtetve, ami lényeges enyhítő körülmény . . .

Ezt óvatosan leesegetem — de tovább nem jutok. Lehet, hogy nem vagyok tisztában a nyersevés technikájával, lehet, hogy ezzel a barnás szósszal nyakon kellene öntenem a zöldségpüréket, amint utólag ki is derül, lévén ez a vízből, cukorból, olajból és citromból összeagyvált mixtum a nyerskoszt Generalsajtja . . .

Hiába — nem értem.

BUTORKÖZPONT
MÜBUTORIPAROSOK BIZOMÁNYI LERAKATA,
ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA No. 22.

Nem értem elsősorban, miért kell mindent agyonvagdalni, áttörni, megreszelni? Egy retek, egy répa, egy káposztatorzsa még csak hagyján, de ez a sok nyálkás fasiozott egy jobbizlésű kanárinak is sértés lenne . . . Nem értem, miért kell a friss diót vagy almát mézzel eldörzsölni, nem értem miért kell a tisztességes szőlőből ezt a vajmi kevésbé gusztusos szőlőkocsonyát elkövetni, aminek receptje abból áll hogy a lecupfkált szemeket cukros tejszinnel, mandulával és banánnal, vagy körtével szétnyomkodjuk.

A levél spaetikkal birkózom s úgy érzem magam, mint aki forradalmi szándékok nélkül összeesküvők közé került. Eszembe jut egy exotikus étterem, melynek huszonegyféle vacsora fogása közül legalább tizet kitünőnek találtam, eszembejut a mézzel megkent tejszinhabbal bevont sültkappan, amivel egy albániai igazgató vendégelt meg egyszer, eszembe jut egy berlini kínai vendéglő mustáros bambuszrügye, de hiába, most végkép megbukik bennem a nemzetközi gyomorkultura . . .

Nem is merem hívni a pincérnőt, hogy fizessek, kinézem az étlapból, hogy a legdrágább fogást rendeltem, a madáreleséget kicsit elkenegtettem s az érte járó fájdalomdíjat — persze borralaló is tilos — letéve az asztalra, óvatlan pillanatban kisorsranok . . .

Leszaladok a lépcsőn, sietek ebédelni.

i—a.

Felkérjük

az i. t. vásárló közönséget, hogy miután
**üzletünk megszű-
nése alkalmából**

az elmúlt napokban önként oly tömegesen kerestek fel bennünket, hogy nem bírtuk a megszokott gyorsasággal és lelkiismeretességgel mindenki szükségletét kielégíteni, sőt a torlódásra való tekintettel ajtókat be kellett egy félóra-ra zárni, sziveskedjenek vásárlásaikat lehetőleg a délelőtti órákban eszközölni költsönös érdekből kifolyólag

»CRISTAL«

üvegáruház megszűnés alatt
Strada Mețianu No. 4. Hunyadpalota. —

Egy intim kártyaszalon nyílt meg a napokban a Városi kávéház emeleti helyiségében, a volt Lloyd-klubban. Akik ismerik a kártyások természetrajzát, tudják, hogy azoknak mindenekelőtt csendes, békés, barátságos, minden lármatól, zajtól mentes helyiség a vágyuk. Számos aradi klub és kávéház mellett a mai napig sem akadt a célnak megfelelő lokál s ez a magyarázata, hogy amikor Hoffmann Ottó, a Városi kávéház közismert, szimpatikus tulajdonosa többek felkérésére átalakította erre a célra emeleti helyiségeit, valóságos megrohanták a gratulálók s azok, akiknek beteljesedett régi vágyuk. Ez a kártyaszalon, mely egy pillanatra sem tévesztendő össze holmi kártyabarlangokkal, melyekben hazard játékokkal csábítják az áldozatokat, kizárólag az uri közönség számára alakult s egyetlen célja, hogy a műkedvelő játékosoknak otthont nyújtson Különösen a bridge és rómi játékokat kultiválják a megnyitás óta s előre látható, hogy hamarosan találkozója lesz a legjobb társaságoknak. Annyi bizonyos, hogy a megnyitás óta esténként minden asztal foglalt, ez tehát annyit jelent, hogy a közönség megszerette, felkarolta és tovább propagálja ezt az izlésesen berendezett, kényelmes butorokkal, süppedő szőnyegekkel felszerelt kártyaszalont, melynek vezetésére a tulajdonos Jávor Alfrédot és Pucher Zoltánt, közismert társaságbeli urakat nyerte meg. A helyiségben elfogyasztott ételek és italok árai alkalmazkodnak a mai viszonyokhoz, — lényegesen olcsóbbak a kávéházi, éttermi vagy klubáraknál. Ez a kártyaszalon határozottan nyeresége Arad elvonultan, esendesen, nyugodalmasan szórakozni vágyó közönségének.

NYILT-TÉR

Dr. Juhász Géának nyilttéri nyilatkozatában érintett ügyekben a bíróság az eljárást annak idején jogerősen megszüntette. Büntetlen előéletű vagyok, bármennyire is fogja az ellenkezőjét kutatni.

Katonai felmentvényem száma: 1915—16627 C III. 1915—1920-ig Surányi József udvari tanácsos egyik vállalatának voltam az igazgatója Budapesten.

Fantáziából és bosszúból tett feljelentésre, valamint valótlan állításaira a bíróságnál keresek elégtételt.

Kálmán A.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

„Fortuna“

Butorüzlet Aradon

volt Boros Béni-tér 41. (Mezőgazdák székházában). Legolcsóbban beszerezhető háló, ebédlő, konyha és egyéb lakásberendezések legjobb kivitelben, előnyös fizetési feltételek mellett is. 0—0 0—0 0—0 0—0

P A L A D I C S I.

Színház és Film Élet

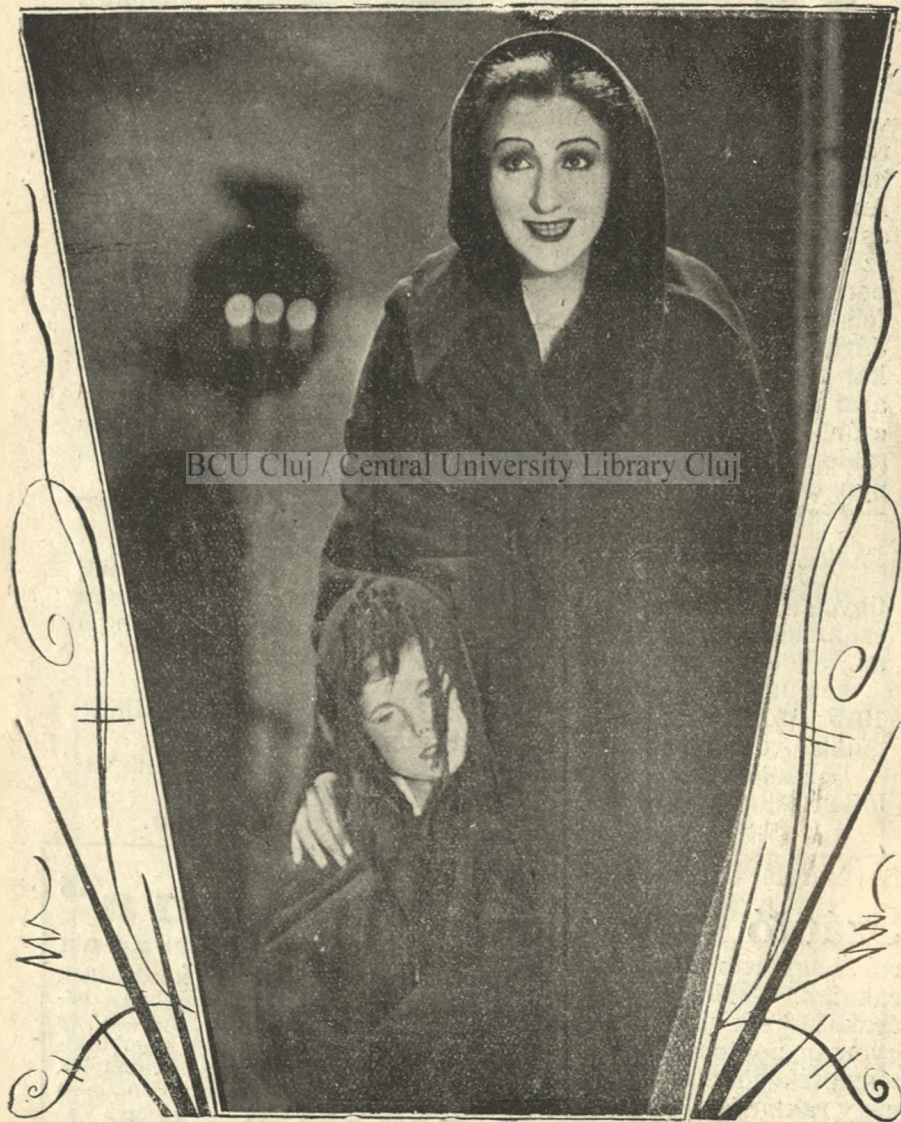
Intimitások a legendás Hollywood életéből

Írta: *Umberto Colombini*

Az Erdélyi Élet folytatásos közleménye

(Folytatás)

De Ralph Incénél nem volt más, csupán csekkönyve, amelynek első lapján ki is állított már egy százdolláros csekket. Másnap a bankba akarta küldeni. Mindegy. Letépte a

Henny Porten — Skandal um Éva

Az aradvárosi mozgószínházak legközelebbi műsorából

csekket és a hátlapjára írta a szerződést. Aztán letépte a másik lapot is, arra vezette rá a másolatot, mind a kettőt aláírta, majd aláíratta Connieval is. Miután átadta Constancenak az eredeti szerződést, nevetve ezt mondta:

— Tessék, Connie! Husz dollár tiszteletdíj négynapos munkáért és száz dollár ösztöndíj. Ez a szerződés bizonyára szerencsét fog hozni. Ha az ember tizennyolc éves, mint maga és ilyen tehetséges, nem kell félnie a jövőtől.

Ralp Incze valóban nem tévedett.

Ramon Novarro is felelt a körkérdésre. Azt állította, hogy

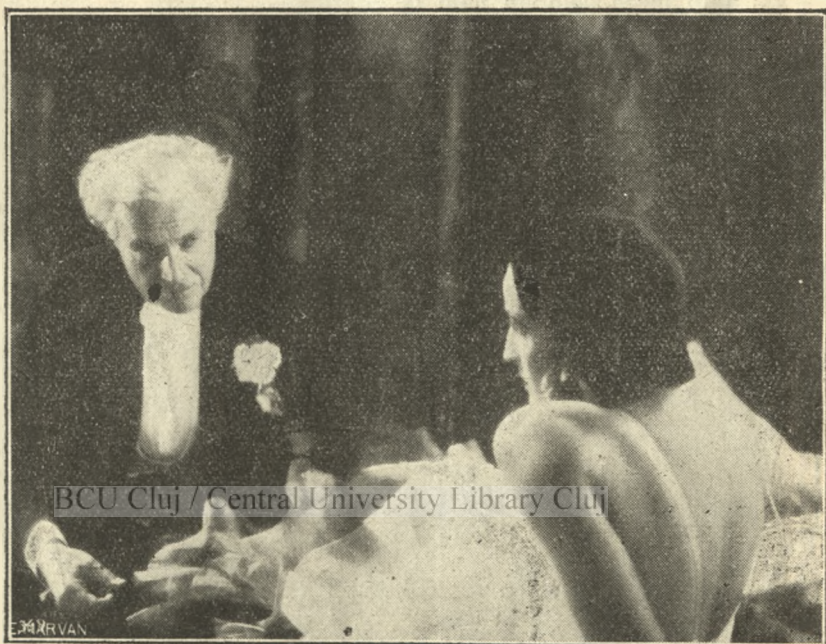

Henny Porten — Skandal um Eva

Az aradvárosi mozgószínházak legközelebbi műsorából

legdrágább kincse egy régi azték király koronázási köntöse, amely évszázadok óta családja tulajdona. Drágakövekkel kirakott, csillogó palást ez, amelyhez sastollas korona és briliánsal, rubinnal ékes széles bőröv tartozik. Ha valóban abból az időből való, amikor Cortez meghódította Mexicót, igazán értékes lehet.

Egy újságíró ki akarta vallasni a film balványait, hogy boldogok-e? „Meg van elégedve hollywoodi életmódjával?”

Brigitte Helm, Albert Bassermann — Alraune
Az aradvárosi mozgószínházak legközelebbi műsorából

Akik a filmért csak távolból rajonganak, azt hiszik, hogy a film művészeinek élete csupa gyönyörűség és a legkönnyűbb a világon. Vajjon az-e valóban? Átadom a szót a legnépszerűbb filmszillagnak, hadd rombolja le helyettem olvasóim illúzióit.

Greta Garbó azt felelte az újságírónak:

— Hogy elégedett vagyok-e? Ha szenvedélyemre, a filmre gondolok, akkor azt mondhatnám, igen. De ha eszembe jut az a sok fáradtság, az a rengeteg lemondás, amire mindennapi munkám kényszerít, határozottan nemmel kell felelnem. Oh, mennyire tévednek azok a boldog polgárásszonyok, akik sóhajtozva álmodoznak a hollywoodi divák „irigylésreméltó életéről”! Tény az, hogy valóban nagyon sokat keresünk, de keservesen megdolgozunk érte.

— Mindennap pontosan öt órakor kelek. Hétkor a tennispályán kell lennem, hogy bíraskodjam vagy résztvegyek partnereim tenniszpartijában. Ezt a sportot szerződésünk írja elő, mert

megőrzi testünk ruganyosságát. Nyolckor kezdődik a hivatalos munka, amely délután öt óráig tart félórai vagy esetleg egyórai ebédszünettel. Könnyű elképzelni, hogyan és mennyit ehetik az ember ilyen rövid idő alatt. Amikor még a Csendes Óceán partján, Sante Monicában laktam, képtelenség volt arra

gondolni is, hogy hazamehessek ebédelni. Így hát az öltözőmben táltattam és ott pihentem ki magam egy kissé, ha volt időm.

És most? Ha van időm hazaszökni Beverlybe, állva eszem meg az ebédemet. Az idő repül és még le sem nyeltem az utolsó falatot, már vissza kell rohannom a gyárba.

Este, ha befejeztem a munkámat, lóháton megyek haza. Ez az egyetlen szórakozásom.

Amikor még Santa Monicában laktam, hazaérve meg-

fürödtem a tengerben. Azóta az óceánból — sajnos — csupán egy kis fürdőmedence lett, de én becsukom a szemem és azt képzelem, hogy a tengerben uszkálok.

(Folytatjuk)

Brigitte Helm — Alraune

Az aradvárosi mozgószínházak legközelebbi műsorából

Cukor elárusító helyek

Ahol a cukrot maximális áron lehet beszerezni:

Meinl Iuliu Bul. Reg. Maria. **Cukorközpont raktárhelyisége**, Str. Mocioni (Munkácsy-u.) **Sasmalom**, Str. 1 Decembrie 6-8-10. (Fa-u.) **Str. Radulescu 6.** (Bocskai-tér.) **Nagy Farkas R. T.** irodahelyisége Bul. Reg. Ferd. 5.

AZ ARADVÁROSI MOZIK

ELŐZETES JELENTÉSE

„M“

Thea von Harbou, a leghiresebb és legfantasztikusabb és egyben a legsikeresebb filmszenáriumok szerzője — aki mellékesen nagyon neves regényíró — regényt, majd filmszenáriumot írt a düsseldorfi rémről. A rém nem szerepel hirhetté vált nevén, Kürten Péterről nem is esik

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Brigitte Helm — Alraune

Az aradvárosi mozgószínházak legköz-lebbi műsorából legmegjelentőbb és azért mégis mértéket tartó eszközökkel páratlan hatású filmet készített az anyagból. A gyermekek réme, a szülők és egész Düsseldorf és vidékének rettegésben tartója Kürten Péter, a titokzatos M (Mörder) annak dacára, hogy filmben nem láthatók borzalmas kegyetlenkedései, a filmrendező ötleteivel és zsenialitásával már az első percekben kétségtelen gyilkosként jelenik meg a vásznon, aztán mindvégig az üldözés

szó a filmben csak az esemény és a történet, a mindvégig feszült izgalmu levegő Kürten Péter esetének atmoszférájában, egyebekben szóról-szóra, esetről-esetre követve a roppant izgalmu eredeti történetet, a világorzalmat, melyet Kürten Péter tettei jelentenek.

Fritz Lang, a filmrendezés legnagyobbjainak egyike egyébként Thea v. Harbou férje volt a film rendezője, aki a legelőbb, a

izgalma, a gáztett borzalma uralkodik az idegeken. Feledhetetlen ez a film, a durva és véres téma, nagyszerű irodalmi és egyben publikum érzékkel van feldolgozva, amellyel a filmtechnika legnagyobb minden lehetőségével. Páratlanul hatásos a zsebmetszők, betörők és az alvilág alakjainak hatalmas gyűlése, melyen intézkedni akarnak Kürten felett, akinek dolgai az egész rendőrséget állandóan ébren tartják. Remek a Kürten védője, egy betörő, akinek érvelése és logikája, pompás szatirája a polgári felfogásnak, azért, mert a betörőszempont humánusabb és emelkedettebb. Akár így gondolták a szerzők, akár nem, meglepően mély értelmű az

„M“ — Fritz Lang rendezése

Az aradvárosi mozgószínházak legközelebbi műsorából

egész Kürten-film, egyike az élményt nyújtó, egyben a legfurcsább és legizgatóbb filmeknek. A Kürten Péter alakítója nagyszerű művész, kivételes tehetség, de a többi is mind nagyszerű.

A dicsőség utja

Richard Tauber, a nagy német énekes, akinek neve fogalom már nálunk is, jelenik meg a filmben, mint Lechner Tóni, a kis karintiai falu korcsmárosa, hogy egy felfelé ívelő pályafutás dicsőséges kezdeteit mutassa be. Taubert jól ismeri mindenki a gramofonlemezekről és a Mosoly országa nemrégiben bemutatott filmváltozatából. Az ő csodás ének-

tudása és érces hangja tényleg egy karintiai kis faluból indult el a legnagyobb sikerek felé, az ő életét tárja elénk ez a szép, poetikus filmjáték, melynek szöveggönyvét a művész elbeszélése után Hörbiger Pál és K. Forster Walter irták meg. Max Reichmann, a rendező gyönyörűen oldotta meg feladatát, mely főképpen abban kulminált, hogy a művésznek elegendő alkalmat adjon énektudása bemutatására. Tauber

„M” — Fritz Lang rendezése

Az aradvárosi mozgószínházak legközelebbi műsorából

mindent énekel ebben a filmben templomi. énektől kezdve népdalon keresztül a műdalig és az operáig, mindent egyformán tökéletesen és páratlanul. Az emberi hang glorifikálásának is nevezhetnénk ezt a százszázalékos hangosfilmet, mert ilyen tökéletesen még sohasem hallottuk visszaadni filmen az éneket. Tauber Richard partnereit a legjobb erőkből válogatta össze a rendező. Lenit, a kis falusi árvát Lucie English játsza kedves negédességgel és megható egyszerűséggel. Mosolygása és bánata mint a lány muzsika, mint szerelmese hangja. Könnyekre indít, amikor a berlini vasuti váróteremben ül kísérőjével, Lojzival, kis zsirádi kalappal a fején, csöndesen beletörődve a változhatatlanba, a sors kegyetlen játékába, mely dicsőséget hozott szerelmesének, de ugyanekkor összetört egy gyöngé női szívet. Cora, az operanékesnő Elsner Máriában talált hivatott megszemélyesítőre. Csengő, magasbaszárnyaló éneke és dekoratív megjelenése

egyaránt érthetővé teszik a művészen fellángoló szenvedélyt, mely elfeledteti vele szülőfaluját és első szerelmét. „A dicsőség útja“ mélyen megrázó művészfilm. tiszta hangvisszaadása és remek fényképezése az elsők közé emelik.

Alraune

Hans Heinz Ewers fantasztikus regénye meghódította a világot már több mint két évtizeddel ezelőtt, de különös varázsa még ma is frissen hat és magával ragad mindenkit. Nem csoda, hiszen a legnagyobb titokkal: az ember keletkezésével foglalkozik. Alraune, a halálraitélt rab és a züllött kokott gyermeke az író fantáziából élő valósággá lett már régen, mégis meglep, amikor a filmen szemmel és füllel érzékelhetően megjelenik. Pedig már láttuk egyszer néma

„M“ — Fritz Lang rendezése

Az aradvárosi mozgószínházak legközelebbi műsorából

film idejében, de most újra feltámadt! új rendezéssel és új szereplőkkel a hangosfilmben. Most azonban megtalálta a regényhez méltó megjelenési formát Richard Oswald remek rendezésében. Az új film jelenetei ép olyan misztikusak, mint a regény leírása, de ép annyira reálisak is egyszerűsággal. Alraune, a rontás megtestesült démona csodás megszemélyesítőre talált Brigitte Helmben, aki a Metropolisbeli alakításával felejthetetlen emléket hagyott minden mozilátogatóban. Ez a különös szépségű nő kettős alakítást produkál a filmben, ő játsza anyját is, a születésekor elhunyt kokottot, de

de annyira más színészi eszközökkel és olyan jó maszkkal, hogy éppen csak emiékeztet rá későbbi megjelenésében. Alraune vad, buja érzékisége árad le a vászonnól, amikor fel-tűnik Brigitte Helm alakja, szinte érezzük illatát is a vo-nagló női testnek. A tudóst, aki életet kelt, Albert Basser-mann, a legnagyobb német színész játssza. Már régen nélkü-lőztük a filmen. Markáns arcával és fehér fejével most újra megjelenik és alakításával a legmagasabb művészi régiókba ragad. A fiatal Frank Braunt, a férfit, ki Alraune szerelmét megnyeri, akiért ez a nő feláldozza önmagát Harald Paulsen személyesíti meg. Méltó nagy partnereihez. Az Alraune ze-néje és énekszámai is hozzájárulnak abhoz, hogy ez a film-játék felejthetetlen emlékként vésődjön lelkünkbe.

Botrány Éva körül

Henny Portennek való hangos filmszerepet már régen kerestek a német filmgyárak, míg végre kiválasztottak egy

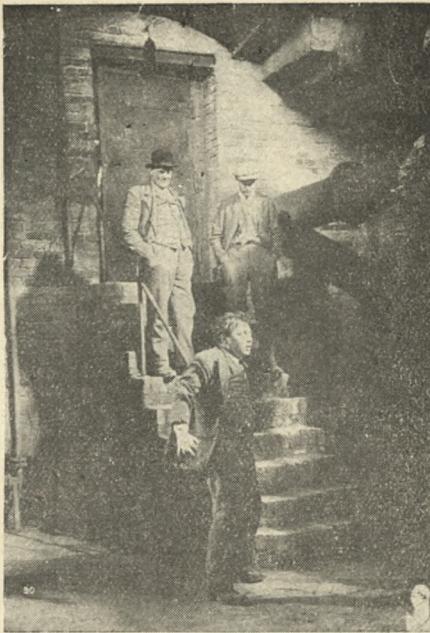
nagyszerű vigjátékot, mely a szin-padokról meghódította a közönséget. Heinrich Il-genstein „Skandal um „Olly“ című komédiáját két hivatott szcenárium író dolgozta át a hangos film számára és G. W. Pabst ren-dezte meg. A németországi nagy siker beigazolta azután, hogy jól választot-tak és Hen-ny Portent ismét olyan alakításban vitték a nagy közönség elé, mely méltó

„M“ — Fritz Lang rendezése

Az aradvárosi mozgósínházak legközelebbi műsorából régebbi hír-nevéhez. A művésznő hosszas betegség után, mely majdnem bénává tette, vállalkozott arra, hogy ismét megjelenjen a fel-vevőgép előtt és kissé lefogyva, de talán még jobban meg-

szépülve lép a „világot jelentő“ vászonra. A nagyszerű film-színésző egy tanárnőt iátszik a darabban, akibe nem kisebb egyéniség lesz szerelmes, mint a közoktatásügyi miniszter. Elhiszük neki, hogy Henny Porten nőies bája őt is meghódította. A botrány egy négyéves kisgyermek miatt keletkezik, akit Éva, a tanárnőhöz fogad és aki „mamának“ nevezi őt a kisváros korzóján, épen akkor, amikor vőlegényével, a miniszterrel sétál. Hogy kié ez a gyermek, arra ad választ a cselekmény, melynek szeltemes megoldása megnyugvást teremt. A miniszter szerepében Oskar Sima tűnik ki, míg egy öreg tanárnő alakjában Adèle Sandrocockot láthat-

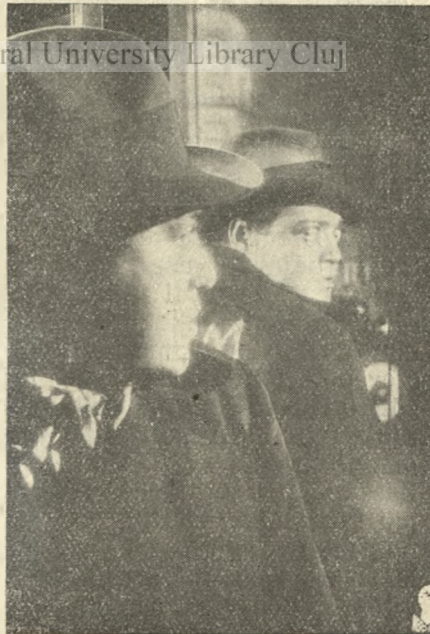
„M“ — Fritz Lang rendezése

Az aradvárosi mozgósínházak legközelebbi műsorából

juk viszont. Gyönyörű, napsugaras szabadtéri felvételek és kacagtató bohózáti jelenetek teszik változatossá az egyébként is különleges gonddal felépített vigjátékot.

Marius

Marcel Pagnol érdekes színjátékát vitték filmre a Paramount gyár francia telepén. A szindarab már bejárta az egész világot, sikert aratott Pesten és Bukarestben is, mert témája olyan, hogy minden ember ugyszólván átélte már. Nincsen ifju, akiben fel nem támadt volna egy időben a vágy kalandok és távoli országok után menni, menni akárhová, csak el a megszokott, megunt környezetből, ki sgy szabadabb, boldogabb Élet felé, Az em-

„M“ — Fritz Lang rendezése

Az aradvárosi mozgósínházak legközelebbi műsorából

ber örök vágyát az ismeretlen
a kiváló francia író színműve, melyet két magyar szakember

„M” — Fritz Lang rendezése
Az aradvárosi mozgószínházak legközelebbi
műsorából

ka szinte predesztinálják a
filmre. Partnernője, a halász
leánya Ursula Grabley, aki
lányos bájával már régen
kedvence az aradi közön-
ségnek. Kettőjükkel azon-
ban korántsincs kimerítve a
szereplők gárdája, akik kö-
zött olyan neveket is látha-
tunk, mint Albert Basser-
manné és Jakob Tiedtkeé.
Bassermann egy félkegyel-
mű tengerészt játszik, aki-
nek meséi egyre fokozzák
Marius vágyait, alakítása
külön élménye ennek a da-
rabnak. Tiedtke ifju apját,
egy joviális korcsmárost
alakít, aki rajong fiáért, de
nem mutatja előtte. A tájfelvételeken kívül, különösen meg-
ragadóak Korda Sándor ötletes és mozgalmas tömegjelenetei.

ujdonság irányában tárgyalja
dolgozott át a filmre: Pol-
gár Alfréd és Korda Sán-
dor. Polgár írta a szöveg-
könyvet és Korda rendezte
meg a darabot, melyet né-
met nyelven vettek fel.
Pagnet színműve Marseille-
ben, a nagy francia kikötő-
városban játszódik és a fil-
met ott a helyszínen készi-
tették el. Bemutatták benne
a kikötőváros minden rész-
letét, a kiskorcsmákat és a
molók forgalmát. Szemünk
előtt közlekednek a hatal-
mas tengerjáró hajók, me-
lyeknek távozása csak fo-
kozza az ifju Marius vágyait
a nagy Ismeretlen felé. Ma-
riust egy új fiatal színmű-
vész személyesíti meg, akit
még eddig nem láttunk, de
akiről még sokat fogunk
hallani: Matthias Wiemann.
Érdekes arca, kifejező játé-

Henny Porten — Skandal um Éva
Az aradvárosi mozgószínházak közelebbi műsorából

Őszi hadgyakorlat

A tatárjárás óta kedvenc témája a szindarabíróknak a hadgyakorlat, mely megfelelő keretet ad egy humoros bonyodalomnak. A polgári egyén,

Az aradvárosi mozgószínházak műsorából

befejeztével kielégítő megoldáshoz jusson. A vígjáték főszereplője Paul Hörbiger. Epy fiatal csillagaszt alakít, aki nagy

nyon jól ismeri magát az ég fényes boltozatán, de annál tájékozatlanabb a földön, még a polgári életben is, de sokkal inkább a katonaságnál, ahova hamarosan be kell vonulnia.

Jobb, mint az ezred réme. Barátját, aki segítségére van, Fritz Kampers játsza, életerő-

sen, sok humorérzéssel. Egy kapitány szerepében Albert Paulig valóságos kabinetalakítást produkál. A két női szerepet Lucie English és Claire Rommer játszik, éneklnek és táncolják. A film Max Obal rendezése, aki gyönyörű tömegképeket produkál, egy pillanatra sem szünetelteti a cselekmény lázas folyamatát, ugyszólván lélekezni való időt sem hagy a sok kacagástól. Nóti Károly elérte célját, szórakoztató és felejtető hatását nem mulasztja el egy nézőre sem.

Brigitte Helm — Alraune

Az aradvárosi mozgószínházak műsorából

Brigitte Helm, Albert Easseimann *Alraune*
Az aradvárosi mozgószínházak műsorából

Hölgyeim és uraim,

— heti hireinket közöljük

— A mozik a kultura terjesztőinek vallják magukat, vállalnok kell tehát a moziknak a kulturintézményeket meg-illő kritikákat is. Eddig az volt általában a helyzet, hogy ebben a tekintetben megtagadták a közös-séget a színházakkal, mert a kritika szabad-ságát szoros összefüggésbe hozták azokkal az üzleti kapcsolatokkal, melyet köztük és a lapok kiadóhivatalai között a műsorok hirdetése révén fennálltak. A mozi kritikákat azért írjuk a legtárgyilagosabb és legpártatlanabb hangon, mert a mai nehéz gazdasági viszo-nyok között fokozott mértékben tartozunk ezzel a megbiz-ható irányítással olvasótáborunknak. Ettől, a tisztességes sajtó számára egyedül irányadó elvtől nem tántoríthat el bennünket semmi, mert az objektív kritikának az üzleti kap-csolatokhoz köze nincsen. Elismerésünket sohasem fogjuk megvonni a sikerült és értékes filmektől, de leleplezeten őszinteséggel informáljuk a közönséget a selejtes produkciók-ról, amivel — ismételjük — tartozunk a közönségnek.

— *Más.* Leckét kaptunk. A súlyos gazdasági válságban sem tudják magukat ezek a fránya újságírók mérsékelni. Hipohonderek és szimulánsok által hagyják magukat félre-vezetni. Hitelt adnak pesszimisták és kávéházi Konrádok hi-reinek. Inkább ezekre a közveszélyes ellemekre hallgatnak, mint a kormány hivatalos szócsöveire, Ahová az ember csak néz, mindenütt a sajtó csinálja a bajt. Mindent napvilágra hoz, mindent szellőztet, mindent firtat. Minden lében kanál. Keveri a mérget. És festi az ördögöt a falra. Jövendöl, jó-sol, beharangoz. Diagnozist és prognózist mond. Sorai kö-zött meg sejtet. És ez a legveszélyesebb. A sejtés. Nem is az irritálja a publikumot, amit megírnak, hanem amit a so-rok közül ki lehet olvasni. És valljuk be, hogy a közönség ebbe a mesterségbe már nagyon is beletanult. Hát — kér-jük illő tisztelettel — hogy mit nem szabad megírni, azt még el lehet rendelni. De hogy az újságolvasó ne olvasson ki semmit a sorok közül se, az már nehezebb probléma.

— *Más.* Domán Sándor, az Aradi Kereskedelmi Tes-tület illusztris és agilis elnöke dicséretes buzgalommal igyekszik a vezetése alatt álló egyesületet olyan nivóra fej-leszteni, amelyet ez a tekintélyes és értékes társadalom megér-demel. Fáradhatatlan odaadással dolgozik a kereskedők ér-dekében. Kerülve minden agresszív akciót, kellő tapintat-tal és diplomáciával igyekszik a kitűzött célokat elérni. De ezenkívül gondoskodik a tagok szellemi kielégítéséről is, amit élénken bizonyítanak a sorozatos közgazdasági előadá-sok, melyekre válogatott előadókról gondoskodik. Legutóbb Magyar Pál — a kiváló közgazdász és politikus tartott nivós előadást általános gazdasági és politikai szakkérdések-ről, a hallgatóság teljes elismerése jegyében.

— *Más.* Radu Cornél dr. aradi interimár elnök állandóan felszinen tartja nyomorenyhitő akcióját, mely mögött annyi gond, sóhaj, szorongás és aggodalom lakik. Ezt a dicséretes akciót mindenkinek meg kell értenie, akármilyen gondterhelt legyen is. Ezt a kérést nem lehet elutasítani. Ez a kivételesen jóérzésű főtisztviselő kérésével megkopogtatja minden lakás ajtaját — a pompás otthonokét éppen úgy, mint a hideg szegényes hajlékokét — adakoznia kell minden embernek, ha számot tart az „ember“ névre és ha Isten kegyelme megadta neki a nagy áldást, hogy ezekben a mostoha időkben dolgozni tud és megszerezheti bár a legszerényebb kenyeret is családjának. Arad minden polgárának meg kell éreznie e rendkívüli időkben a ránehezendő felelősséget és vállalnia kell embertársaiért a súlyos kötelességnek, a nehéz tehernek azt a kicsiny részét, amely rá nehezedik. Mert kötelesség nehezedik mindenkire és felelősség nehezedik mindenkire. A gazdagra, a gondtalanra éppen úgy, mint a szegényre. Most nem a fölöslegünkből kell adni, hanem meg kell felelni a kenyeret, a sovány kenyeret is, amit a szájunkhoz emelünk, le kell törni belőle egy darabot és odaadni annak, akinek még ennyije sincs! Aki nem ad krisztusi szeretetből, aki nem ad Isten nevében, adjon félelemből, a holnaptól való reszketésből, adjon önzésből! Mert a legridegebb önzés parancsolja, hogy az önhibájukon kívül végső inségbe jutott hajléktalanokon, rongyosokon, didergőkön, éhség mardosó kinját szenvedőkön, a tehetetleneken, az uccán kóborló gyermekeken segíteni kell, segíteni, — hogy nem szabad odaszítani őket a kétségbeesésnek, amely ellensége minden társadalmi rendnek. Aki nem tud többet adni, adjon néhány leit. De adjon, adjon, adjon!

Más. A gyáripar és a kereskedelem között mindinkább növekednek a különböző surlódási felületek és pedig főként a régebbi szállításokból eredő kötelezettségek teljesítése és az új vásárlásokból eredő kasszafizetések folytán, miután a legtöbb gyár arra az álláspontra igyekszik helyezkedni, hogy csupán a régi adósságok teljes rendezése után lehet szó új áruk kiszolgáltatásáról. Ez az álláspont pedig szinte teljesen kizárta teszi, hogy a több évtizedes multtal rendelkező tisztas cégek egész sora megfelelő áruraktárra tehessen szert, mert hiszen olykor a leggondosabb üzletvezetés nem tudja áthidalni azt a szomorú aránytalanságot, mely az utóbbi időben az általános vásárlási képesség megfogyatkozása s a rezsiterhek magassága között mutatkozik. Az immobil kereskedelem helyzetének megfelelő alátámasztása pedig különösen fontos most, a holt szezonban s félő, hogy a ma még csak immobil cégek odasodrónak a fizitésképtelen cégek közé, holott jelenleg a hitelezők némi jóakarata minden különösebb zökkenő nélkül átsegíthetné a kereskedelmet a jelenlegi nehézségekben.

— Hölgyeim és uraim... hireink közlését befejeztük.

Speaker.

Jelentkezzen

az Aradi Iparosok
Hitelszövetkezete

Áruhitel-osztályánál

melynek bevásárlási könyvecskéivel

készpénzár on vásárolhat 65 legelőkelőbb aradi cégnél

6 havi részletre

Jelentkezés naponta 9—12 és 3—6 óráig az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete Áruhitel-osztályánál Weitzer- és Batthány-uccák sarkán.

Szaküzlet optikai és finom solingeni acél-
árakban: beretvák, oillók stb.

K Ö S Z Ö R Ü L D E,

Orthopaed készülékek és műlabák készítése.

Tejnor Ferenc és Tsa

Optikus és késmüves. Arad, Piața Avram Iancu Szabadság-tér No. 21.

Íla

kalapszalon Hoross Béni-tér 39 szám
Olesó kalapok. estélyi virágok és ipar-
művészeti dolgok. oo oo oo

Vidéki urinőknek

legkényelmesebb, ha ruhájukat

K R E B S

festő és vegytisztítóhoz viszik, közel a villamoshoz és a vidéki autóállomással szemben van.

Arad, volt Boros Béni-tér 51. Fiók : v. Deák Ferenc-ucca.

Aradi bel-
és külvárosi
mal a Petrán

magánházak - bérházak

adásvétele ügyében
forduljon bizalom-
mal a Petrán

ügynökséghez, Arad, Piața Avram Iancu (Szabadság-tér 16)

Színházi, estélyi ruhákat fest, vegyileg tisztít

K N A P P

volt Weitzer-ucca 11.

gőz- és villanyerőre
berendezett vállalata

volt Magyar-ucca 10.

Muzsaynál

színházzal szemben

Öltöny, télikabát

Trench-coat

Nem gyári áru! Minden darab
saját készítmény! Mielőbb bár-
hol vásárol, keressen fel. Mercur
iparos bevásárlási könyvre
6 havi hitel.

Mindennemű

fűszer- és csemegeárak
legjobb minőségben, legolcsóbban

É L E S

fűszer- és csemegeüzletében

MINDEN HÁZNÁL
LEGYEN

HA NINCS.-AKKOR VEGYEN!

Vásárolja meg azt a csövet,
amelyre szüksége van, mert
egyenkénti vásárlás esetén is

rádióamatőrök 50% rabatott

élveznek. Minden szaküzlet-
ben kapható. Gyári lerakat
és VEZÉRKÉPVISELET:

Hirschmann Károly

A R A D, STRADA GHEORGHE LÁZÁR No. 17.